

Színházhatás

Leé József – Balázs Júlia: Rendben élni
A HoldonGolf Projekt előadása

A szellemi gazdagság nem elvehető

Pál Zsófia
2017. március 28.

Sokan állítják, hogy a művészet lényege abban áll, hogy gyönyörködtesse mindenkit befogadóját. Ez csupán általános megfigyelés, úgy vélem, a művészet – s így a színház is – elsősorban nem arra hivatott, hogy vizuálisan legyen hatással a műkedvelőkre, hanem egy magasabb lelki és szellemi szinten gondolkodtassa el az embereket.

Ezek az alkotások mindenekelőtt szellemi szinten értelmezhetők, és nagymértékben igénylik a befogadó nyitottságát. Természetesen a kockázati faktor is magasabb, hiszen szükségszerű, hogy önmagunkat is belehelyezzük az eseményekbe, és ne kívülről, a kényelmes bársonyszékből szemléljük az eseményt, hanem kicsit közelebb hajoljunk, és két-három órára átérezzük a szereplők élethelyzetét – még akkor is, ha ez kellemetlen, ugyanis ebből fog születni az a tapasztalat, amely majd a darab üzenetének utóéletét fogja képezni.

A ***Rendben élni*** című monodrámája pontosan ebbe a műfajba tartozik. Az előadás gerincét **Leé József** hajléktalan költő versei alkotják, aki mély gondolatokat tett halhatatlanná azzal, hogy lejegyezte őket: hallunk hitről, emberségről és emberi tartásról, kitartásról, alkotásról és költészetről, az élet céljáról, kilátástalanságról és reményről is. Mindezek valódi súlyát akkor kapjuk meg, ha kiemeljük magunkat az Átrium Film-Színház tiszta és meleg kávézó-előteréből, és lelki szemeink előtt azokat a hideg és fagyos éjszakákat képzeljük el, amikor a költő legsúlyosabb versei megszülettek.

Ezt a rendkívül nehéz pszichológiai lépést nálunk jobban csak **Illésy Éva** tudta megtenni: játékát leginkább az átélés elcsépelet, ámde jelen helyzetben nagyon is helyénvaló jelzőjével tudnám illetni. Bár a közönség az előadás első negyedórájában érezhetően nehezen nyílt meg a történetnek, ez nem szabott gátat a színésznőnek: ő az első szemrebbenéstől az utolsó magzatpózbá való kuporodásig teljes mértékig alárendelte magát Leé ideológiájának és gondolatainak. Létezésének meglehetősen jól tesz az, hogy **Cortés Sebastião** rendező eltörölte a „negyedik falat”, és a színésznőt a közönségtől csupán két méterre játszatja. Maradékátlanul kihasználja a kezdetben szokatlan játszóternek tűnő előteret, a közelség illetve a tér beszűkítése pedig még szembesítőbbé és hitelesebbé teszi azt, amit Leé gondolt a világról. Ez egyaránt köszönhető a színésznő tehetségének: fellépése során egyértelműen

érezhető empátiája és alázata a témával kapcsolatban, ami előadóművészi képességeit is nagyban felerősíti.

A *Rendben élni* kiváló példája annak, hogy a művészet tanító és „érzékenyítő” jellege manapság fontosabb, mint az, hogy gyönyörködtessen. Ha az érzékenyítés fogalmával illetem az előadást, valószínűleg pontosan fogalmazom meg a lényegét. Cortés rendezése nem csupán Illésy színészetén és a költő kiváló művein nyugszik, a művészet jókor és jó helyen találkozik a karitatív jellegű célokkal. Indexre teszi a hajléktalanság problémáját, a társadalom legijesztőbb betegségét, a közönyt. Megoldást találni persze sosem könnyű, de már előrébb járunk, ha keressük azt. Az előadás megtekintése után nem tudom otthontalanként emlegetni a költőt: lehet, hogy az utcán kényszerült élni, de a versei meghallgatását követően úgy érzem, talán a költészet volt az, amit a legközelebb érezhetett az otthon fogalmához. Őszinte gondolatainak bástyája, ahol elmondhatta mindazt, amit a sorsáról és a világról gondolt. Egészen más ez így: egy olyan világ hideg ölelésében kellett élnie, amit mi nehezen vagy talán egyáltalán nem tudunk elképzelni. Mellette saját problémáink pillanatok alatt eltörpülnek, átértékelődhet egy egész értékrend, más szemmel lépünk be a már megszokott, ám most hatványozottan megbecsült meleg lakásba.

Leé versein keresztül sokat tanulhatunk: ez az ember tisztán látja helyzetét és költészetét is. Nem engedi, hogy alkotásait a pátoz határozza meg: ásónyélként látja verseit, ami bár feltöri tenyerünket, segítségével virágokat ültethetünk. Mégis, világlátását azok a sorok határozzák meg a legszebben, amellyel Illésy tulajdonképpen az előadást nyitja meg: *„Csak nem feladni! Ezzel magamnak tartozom, A többi meg van írva. Nem panaszkodom.”* Bármilyen mostoha is volt vele a sors, gondolatai, hite és költészete sosem hagyta el. Története fontos példája annak, amikor az alkotás ihlete egy embertelen életből gyökeredzik, és amitől ez mégis gyönyörű: hogy ennek ellenére, vagy éppen ennek okán születik egy kimagasló és végtelenül őszinte életmű.

Szereplők

A monodrámát előadja: Illésy Éva

Alkotók

Rendező: Cortés Sebastián

Dramaturg: Balázs Júlia

Látványtervező: Barbora Guželyté

Zeneszerző: Antanas Jasenka

Produkciós menedzser: Babus Dóra, Kovács Brigitta